

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	17
Για τον αναγνώστη	19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

Το ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν)	21
1.1 Τι είναι το ΑΕΠ;	22
1.1.1 Τρόποι μέτρησης του ΑΕΠ	23
1.2 Διακρίσεις του ΑΕΠ	25
1.2.1 Το πραγματικό ΑΕΠ	25
1.2.2 Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ	26
1.2.3 Άλλοι περιορισμοί	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Ύφεση και οικονομικές διακυμάνσεις	29
2.1 Η εξέλιξη του ΑΕΠ διαχρονικά	31
2.2 Οικονομικές διακυμάνσεις	34
2.2.1 Η ύφεση	35
2.2.2 Η ανάκαμψη	36
2.2.3 Η άνθιση	36
2.2.4 Η κρίση	37

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Ο νόμος της προσφοράς και της ζήτησης	41
3.1 Η ζήτηση	42
3.2 Η ελαστικότητα της ζήτησης	43
3.3 Ανελαστική ζήτηση	43
3.4 Ελαστική ζήτηση	44
3.5 Παρατηρήσεις – Παραδείγματα	45
3.6 Η προσφορά	47
3.7 Η ελαστικότητα της προσφοράς	48
3.8 Ισορροπία ζήτησης και προσφοράς	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Η οικονομική πολιτική	51
4.1 Τι περιλαμβάνει	52
4.2 Η δημοσιονομική πολιτική	54
4.2.1 Πώς ασκείται η δημοσιονομική πολιτική	54

4.3 Η νομισματική πολιτική	56
4.3.1 Πώς ασκείται η νομισματική πολιτική	58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

Ο κρατικός προϋπολογισμός	61
5.1 Γενικά	62
5.2 Η δομή του κρατικού προϋπολογισμού	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

Το δημόσιο έλλειμμα	69
6.1 Γενικά	70
6.2 Αντιμετώπιση του ελλείμματος	70
6.2.1 Ορθολογικός τρόπος αντιμετώπισης ελλειμμάτων	70
6.2.2 Η επίδραση της πολιτικής	72
6.2.3 Η έκδοση χρήματος	73
6.2.4 Ο κρατικός δανεισμός	75
6.3 Συμπεράσματα	78

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο

Το δημόσιο χρέος	81
7.1 Γενικά	82
7.2 Διάρθρωση του δημόσιου χρέους	83
7.2.1 Μέτρηση του δημόσιου χρέους	85
7.3 Διακρίσεις χρέους	89
7.4 Διεθνείς συγκρίσεις	89

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο

Η Κεντρική Τράπεζα	93
8.1 Ποια είναι;	94
8.2 Οι αρμοδιότητες της Κεντρικής Τράπεζας	94
8.3 Η νομισματική πολιτική	95
8.3.1 Έκδοση χρήματος	95
8.3.2 Καθορισμός των επιτοκίων	96
8.3.3 Συναλλαγματική πολιτική	96
8.4 Η εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος	97
8.5 Παροχή συστημάτων πληρωμών	97
8.6 Στατιστικά στοιχεία και οικονομικές μελέτες	97
8.7 Η τράπεζα των τραπεζών	98
8.8 Η ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας	98
8.9 Η διαδικασία έκδοσης χρήματος	101

8.9.1	Πράξεις ανοιχτής αγοράς (Open market operations)	101
8.9.2	Ποσοτική χαλάρωση (Quantitative easing)	102
8.9.3	Ποιοτική χαλάρωση (Qualitative easing)	103

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο

Οι τράπεζες	105	
9.1	Η χρησιμότητα των τραπεζών στην οικονομία	107
9.2	Οι λειτουργίες των τραπεζών	108
9.2.1	Οικονομίες κλίμακας	108
9.2.2	Συγκέντρωση δανειακών κεφαλαίων	109
9.2.3	Παροχή ρευστότητας	110
9.2.4	Ανάληψη κινδύνου	111
9.3	Καταθέσεις, δάνεια και ρευστά διαθέσιμα	111
9.4	Τραπεζικός πανικός	113
9.4.1	Η δημιουργία χρήματος από τις τράπεζες	115

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10ο

Ο πληθωρισμός	119	
10.1	Τόσο γνωστός αλλά και τόσο άγνωστος	120
10.2	Γιατί είναι κακός ο πληθωρισμός;	121
10.3	Οι αρνητικές επιπτώσεις του πληθωρισμού στην οικονομία	122
10.3.1	Μείωση της αγοραστικής δύναμης	122
10.3.2	Ελλείψεις διαρκών αγαθών	122
10.3.3	Κακή κατανομή των παραγωγικών πόρων	123
10.3.4	Το κόστος της σόλας των παπουτσιών	124
10.3.5	Κόστος τιμοκαταλόγων	124
10.3.6	Υπερπληθωρισμός	124
10.4	Πώς δημιουργείται ο πληθωρισμός;	124
10.4.1	Παράδειγμα δημιουργίας πληθωρισμού	125
10.4.2	Ανεξάρτητες Κεντρικές Τράπεζες	128
10.4.3	Μη ανεξάρτητες Κεντρικές Τράπεζες	128
10.5	Ο αποπληθωρισμός	129

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11ο

Το επιτόκιο	131	
11.1	Τι είναι το επιτόκιο;	132
11.2	Γιατί υπάρχουν τόσα διαφορετικά επιτόκια;	133
11.2.1	Διαφορές λόγω κινδύνου πτώχευσης	134
11.2.2	Διαφορές λόγω εξασφαλίσεων	135

11.2.3 Διαφορές ανάλογα με τη διάρκεια.....	136
11.3 Τα spreads.....	136
11.4 Ονομαστικό και πραγματικό επιτόκιο.....	137

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο

Το χρήμα	141
12.1 Τι είναι χρήμα;.....	142
12.2 Οι λειτουργίες του χρήματος.....	142
12.3 Ιστορική εξέλιξη του χρήματος.....	143
12.3.1 Η ανταλλακτική οικονομία.....	143
12.3.2 Το εμπορευματικό χρήμα.....	145
12.3.3 Τα χρυσά νομίσματα.....	146
12.3.4 Το παραστατικό χρήμα.....	147
12.3.5 Το σύγχρονο χρήμα.....	148

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13ο

Οι οικονομικές καταστάσεις	151
13.1 Ποιες είναι οι «οικονομικές καταστάσεις»;.....	152
13.2 Ο ισολογισμός.....	155
13.2.1 Το ενεργητικό και το παθητικό.....	155
13.2.2 Η δομή του ενεργητικού.....	157
13.2.3 Η δομή του παθητικού.....	159
13.2.4 Σημαντικές έννοιες.....	162
13.2.5 Η διαδικασία μετασχηματισμού.....	167
13.2.6 Γενικά σχόλια.....	168
13.3 Τα αποτελέσματα χρήσης.....	168
13.4 Η κατάσταση ταμειακών ροών.....	172

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14ο

Το διεθνές εμπόριο	175
14.1 Η παγκοσμιοποίηση.....	176
14.2 Ο προστατευτισμός.....	176
14.3 Εμπόδια στο διεθνές εμπόριο.....	178
14.4 Η αυτάρκεια.....	179

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15ο

Τα κέρδη από το διεθνές εμπόριο	181
15.1 Το απόλυτο πλεονέκτημα.....	183
15.2 Το συγκριτικό πλεονέκτημα.....	184

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16ο

Το διεθνές νομισματικό σύστημα	187
16.1 Το νομισματικό σύστημα στην αρχαιότητα	188
16.2 Ο κλασικός κανόνας του χρυσού, 1870-1914	190
16.3 Η περίοδος του Μεσοπολέμου, 1919-1939	194
16.4 Το νομισματικό σύστημα του Bretton Woods, 1945-1971	196
16.5 Οι κυμαινόμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες, 1971-σήμερα ...	199
16.6 Οι ομιλίες του Ξενοφώντα Ζολώτα	204
16.6.1 Ομιλία Ζολώτα 1957	205
16.6.2 Ομιλία Ζολώτα 1959	205

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17ο

Τα ομόλογα, spreads και swaps	207
17.1 Τα ομόλογα	208
17.2 Τα ομόλογα υπό έκπτωση (discount bonds)	209
17.3 Τα ομόλογα με κουπόνι (coupon bonds)	211
17.4 Τα δομημένα ομόλογα	212
17.5 Το σκάνδαλο των δομημένων ομολόγων στην Ελλάδα	215
17.6 Το επιτόκιο δανεισμού και το «spread»	216
17.7 Credit Default Swaps (CDS) ή αλλιώς ασφαλιστήριο ομολόγων ..	217
17.7.1 Πώς προέκυψε το πρόβλημα με τα ελληνικά spreads;	218

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18ο

Οι συναλλαγματικές ισοτιμίες	221
18.1 Γενικά	222
18.2 Η αγορά συναλλάγματος	223
18.3 Οι συναλλαγματικές ισοτιμίες μακροπρόθεσμα	225
18.3.1 Ο νόμος της μιας τιμής	226
18.3.2 Η θεωρία της ισοδυναμίας της αγοραστικής δύναμης (ΘΙΑΔ) ..	227
18.3.3 Η ζήτηση και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες	228
18.3.4 Οι συναλλαγματικές ισοτιμίες βραχυπρόθεσμα	229

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19ο

Το χρηματιστήριο και οι μετοχές	231
19.1 Γενικά	232
19.2 Το χρηματιστήριο	232
19.3 Χρηματιστηριακοί δείκτες	237
19.4 Οι μετοχές	241
19.5 Χρηματοδότηση μέσω μετοχών	242

19.6 Χρηματοδότηση μέσω ομολόγων.....	247
19.7 Πρωτογενής και δευτερογενής αγορά.....	248

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20ο

Ειδικά θέματα τραπεζών.....	249
20.1 Τραπεζικός ισολογισμός.....	250
20.2 Προβλήματα στην τραπεζική δραστηριότητα.....	252
20.3 Ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.....	253
20.3.1 Bail-out: διάσωση από έξω.....	254
20.3.2 Bail-in: διάσωση από μέσα.....	256
20.4 Τραπεζικός πανικός.....	258
20.5 Ο ELA (Μηχανισμός Έκτακτης Παροχής Ρευστότητας).....	260
20.6 Capital controls – Έλεγχοι κεφαλαίων.....	261

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21ο

Γιατί δανείζονται οι επιχειρήσεις;.....	263
21.1 Financial Leverage – Χρηματοοικονομική μόχλευση.....	264
21.2 Ο Αρχιμήδης στα χρηματοοικονομικά.....	269
21.3 Ο κίνδυνος από τη μόχλευση.....	271
21.4 Stress tests.....	272
Βιβλιογραφία.....	279

Κατάλογος εικόνων

Εικόνα 5.1	Οι δύο τομείς της οικονομίας και το ΑΕΠ	63
------------	---	----

Κατάλογος διαγραμμάτων

Διάγραμμα 2.1	Πραγματικό ΑΕΠ της Ελλάδας διαχρονικά.....	31
Διάγραμμα 2.2	Πραγματικό ΑΕΠ της Γερμανίας διαχρονικά.....	33
Διάγραμμα 2.3	Πραγματικό ΑΕΠ των ΗΠΑ διαχρονικά	33
Διάγραμμα 16.1	Η διαχρονική εξέλιξη των τιμών στις ΗΠΑ.....	204
Διάγραμμα 18.1	Η ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο (2013-2015) και η γραμμή τάσης.....	229

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1.1	Υπολογισμός του ΑΕΠ.....	25
Πίνακας 5.1	Απλό υπόδειγμα κρατικού προϋπολογισμού.....	64
Πίνακας 5.2	Στοιχεία κρατικών προϋπολογισμών διεθνώς.....	68
Πίνακας 6.1	Ελλειμματικός κρατικός προϋπολογισμός	71
Πίνακας 6.2	Ελλειμματικός κρατικός προϋπολογισμός χρηματοδοτού- μενος μέσω αύξησης της ποσότητας του χρήματος.....	74
Πίνακας 6.3	Ελλειμματικός κρατικός προϋπολογισμός χρηματοδοτούμενος μέσω δανεισμού	76
Πίνακας 6.4	Ελλειμματικός κρατικός προϋπολογισμός μετά τον κρατικό δανεισμό	77
Πίνακας 7.1	Σχέση ελλείματος και χρέους	83
Πίνακας 7.2	Διαχρονική εξέλιξη χρέους	87
Πίνακας 7.3	Σχέση χρέους και εισοδήματος.....	87
Πίνακας 7.4	Οι τριάντα οικονομίες με το μεγαλύτερο δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ.....	90
Πίνακας 7.5	Οι τριάντα οικονομίες με το μεγαλύτερο εξωτερικό χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ.....	92
Πίνακας 13.1	Ισολογισμός 31/12/2014.....	165
Πίνακας 13.2	Αποτελέσματα χρήσης 1/1-31/12/2019	165
Πίνακας 13.3	Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.....	170
Πίνακας 13.4	Κατάσταση ταμειακών ροών.....	174
Πίνακας 15.1	Απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή	184

Πίνακας 15.2	Συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή	185
Πίνακας 18.1	Οι 10 μεγαλύτερες τράπεζες στην αγορά συναλλάγματος ως προς το μερίδιο της αγοράς.....	224
Πίνακας 19.1	Μετοχές Γενικού Δείκτη ΧΑΑ με τιμές 26/6/2015.....	238
Πίνακας 19.2	Η κατάσταση των 15 μεγαλύτερων χρηματιστηρίων σε αξία συναλλαγών.....	240
Πίνακας 20.1	Τραπεζικός ισολογισμός 2016.....	250
Πίνακας 20.2	Τραπεζικός ισολογισμός 2017.....	252
Πίνακας 20.3	Αρχικός τραπεζικός ισολογισμός	255
Πίνακας 20.4	Τραπεζικός ισολογισμός με διαγραφή μη εξυπηρετούμενων δανείων	255
Πίνακας 20.5	Τραπεζικός ισολογισμός μετά την ανακεφαλαιοποίηση.....	256
Πίνακας 20.6	Τραπεζικός ισολογισμός με διαγραφή μη εξυπηρετούμενων δανείων	257
Πίνακας 20.7	Τραπεζικός ισολογισμός με bail-in	257
Πίνακας 20.8	Τραπεζικός ισολογισμός μετά τη φυγή των καταθέσεων.....	259
Πίνακας 20.9	Τραπεζικός ισολογισμός μετά την ανακεφαλαιοποίηση από το δημόσιο.....	259
Πίνακας 21.1	Ισολογισμός Periklis Bank	266
Πίνακας 21.2	Ισολογισμός Thanasis Bank	266
Πίνακας 21.3	Δείκτες ξένων προς ίδια κεφάλαια, 2008.....	267
Πίνακας 21.4	Ισολογισμός Dimitris Bank	268
Πίνακας 21.5	Συγκριτική παρουσίαση των τριών τραπεζών.....	269
Πίνακας 21.6	Ισολογισμός Periklis Bank	274
Πίνακας 21.6	Ισολογισμός Thanasis Bank	275
Πίνακας 21.6	Ισολογισμός Dimitris Bank	276

Κατάλογος σχημάτων

Σχήμα 13.1	Η σχέση που συνδέει τις οικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης	154
Σχήμα 13.2	Ο ισολογισμός.....	156
Σχήμα 13.3	Δομή ενεργητικού	158
Σχήμα 13.4	Δομή παθητικού	159
Σχήμα 20.1	Τι οδηγεί στα capital controls;.....	253
Σχήμα 21.1	Ο μοχλός του Αρχιμήδη	270
Σχήμα 21.2	Η διαδικασία της χρηματοοικονομικής μόχλευσης.....	271

